

Uredništvo:
Schillerjeva cesta šte. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravišтво:
Schillerjeva cesta šte. 3.
Naročnina znaša za **avstro-ogerske** dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.30
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za **vse druge** dežele i. **Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas** (inserte) se plačuje od četrstopne petit vrste po 12 h, za večkratnatis primeren popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 125.

Telefonska številka 65.

Celje, v petek, dne 4. junija 1909.

Čekovni račun 48.817.

Leto I.

Slovanska posvetovanja v Petrogradu.

Konec.

Za Kramafem se je oglašil Poljak Dmowski, kateri je dejal, da je ostal svojim slovanskim prizadevanjem veren, čeprav so ga njegovi rojaki silno napadali zaradi tega. Od praške konference so se razmere slovanstva poslabšale, edini Bolgari so dosegli popolno neodvisnost, kar jim od srca privošči. Njih politika je bila politika razuma in ne razvnetih čutov, zato je imela uspeh. Vedno treba le to zahtevati, kar je mogoče. Kar se aneksije tiče, sta samo dva načina mogoča: bodisi soglašati z aneksijo ali se postaviti proti njej. Slovansko delo ne more biti močno pri antagonizmu med Avstrijo in Rusijo, ta antagonizem pomeni le moč Nemčije. Ko ni bilo mogoče se spustiti v boj proti Avstriji, bi bilo pač boljše priznati aneksijo. Potem bi ne bilo poraza Rusije in bilo bi mogoče zahtevati polne pravice za Srbijo. Da, res ni več mogoče oprostiti Avstrije iz objema Nemčije, vsaj še dolgo ne; tu treba, da vsak narod trdo, dosledno in neumorno deluje zase. Žalostno je pa, da so med novoslovani še nejasne razmere, celo nekateri udeleženci praške konference so doma v Rusiji glasovali proti temu, da bi se Poljake sprejemalo v Rusijo v sodno in sploh v državno službo. Kaj čuda, da je vera Poljakov v novoslovanstvo pala, Dmowski pa kljub temu vstraja na svojih slovanskih načelih, ker je prepričan, da treba še delati za oživiljenje slovanske zavesti ter tej zavesti položiti trden temelj. Govorilo je še mnogo odličnih ruskih, rusinskih in poljskih govornikov. Gr. Bobrinjski je Dmowskemu nasproti dejal, da je v aneksijskem vprašanju tudi še tretje stališče mogoče: ne priznati aneksije in molčati. Če je aneksijo priznala ruska vlada, ni je priznal ruski narod, ki čuti z Jugoslovani, ki pa še nima upliva na vnanjo politiko ruske države. Tudi Pogodin je povdarjal, da se ne sme zamenjavati politike ruske vlade z ruskim narodom in rusko javnostjo. Ruska vlada je bila porazena, novoslovani so pa zmagali, kajti v minolem letu se je zanimanje za slovanske stvari neizmerno razširilo. Občinstvo se začinja zanimati za slovanska vprašanja. Govornik upa tudi, da se bode začelo v Rusiji tudi o ukrajinskem vprašanju pravičnejše soditi. Popoldne se je debata nadaljevala. Dmowski pravi, da so se Poljaki naučili zaupati v svojo moč in se ne boje za svojo bodočnost tudi če bi prišli pod Nemčijo. Ruski naprednjaki so proti Poljakom menjali svoje stališče, ker so našli skupne točke dela. Tudi v poljski družbi se pozna napredek v tej smeri. Gališki Poljaki so ostali skeptični tudi po lanskih konferencah v Pragi, ker ne verjamejo, da bi Rusija zamogla zavzeti Nemčijo nasproti drugo stališče. Gališki Poljaki ne verjamejo v uspeh našega dela in ne morejo zgubiti tudi zadnje države, v kateri imajo svobodno

življenje. Mi smo pa kljub temu ostali verni tej ideji; delujmo vsi doma in ostanimo zvesti slovanski misli, za katero moramo še nadalje delovati. — Ukrajinec Slavinski pravil, da rusinsko vprašanje ni vprašanje politične osvoboditve ampak kulturnega razvoja Rusinov. Rusini vedo, da so člani jednote ruskega naroda; so pa tri ruska plemena: Velikorusi, Malorusi in Belorusi. Velikorusi imajo nalogo zediniti ruski narod — državna jednota pa ne pomeni jezikovne narodne jednote. Mehanična edinstvo ubija, mi smo verni pristaši politične edinstvo ruskega naroda, nikakor pa ne jezikovne edinstvo: to je naš credo. Mi Ukrajinci smo odkritosrčni Slovani. Ako se nam da možnost uveljaviti svoje narodno čuvstvo, bomo delali složno z ostalimi Slovani.

Član dume Lvov pravi, da se samo z resnim in vstrajnim delom moremo rešiti iz današnjega bednega položaja. V Pragi smo spoznali temelj dela, na katerem bode mogoče nadalje zidati. V Pragi smo si bili jednaki. Dokler bodo mase nezavedne, ne bode boljše. Ko bode Rusija demokratična, bode voditeljica slovanstva. V tem je bodočnost, da je naša misel našla toliko delavcev.

Nato je bila prva seja zaključena.

Politična kronika.

o Vladni predlog pooblastilnega zakona. Vlada je predložila zbornici načrt pooblastilnega zakona zaradi sklepanja trgovinskih pogodb z balkanskimi in prekmorskimi državami. V utemeljitvi pravi, da je iz političnih in gospodarskih obzirov potrebno, da se te pogodbe sklenejo. Pooblastilni zakon zahteva, naj se vlado pooblasti provizorično uveljaviti med Rumunijo in Avstrijo sklenjeno trgovinsko pogodbo še predno bode izmenjane ratifikacije. Zahteva nadalje, naj se vlado pooblasti provizorično uveljaviti trg. pogodbe s Srbijo, Bolgarijo in Črnogoro, ako bi take pogodbe bile sklenjene in bi obsegale določbo, da se živa živina ne sme uvažati iz omenjenih držav. S prekmorskimi državami se sklepajo trgovinske pogodbe, pa samo po načelu največjih ugodnosti. Končno odobrenje vseh teh pogodb ostaje zbornici. Obenem je vlada predložila tudi **zakonski načrt o centralni zavarovalnici za živino.** Ta zakon ima namen vstvariti centralo za vnovčenje živine, za pospeševanje prodaje in izvažanja živine s pomočjo državnih podpor za dobo 1910 do 1918 v iznesku 63.6% carine, ki je bila plačana v prejšnjem letu za uvoz govedi in svinj iz držav, s katerimi imamo trgovinsko pogodbo ali v minimalnem znesku enega milijona kron na leto. Centrala za vnovčenje živine bo imela namen: podpirati in snovati podružnice za vnovčenje in pospeševanje prodaje, pospeševanje zadrug za vnovčenje živine, pospeševanje in snovanje sejmov za klavno in plemensko živino, pospeše-

vanje izvoza, pospeševanje zavarovanja živine, organizacija preskrbovanja piče, pospeševanje vnovčenja živinskih produktov, organizacija podeljevanja kredita na živino. — Ta zavod bode stal v področju poljedelskega ministerstva. Poljedelski minister je obvezan poročati v parlamentu o uporabi tej centrali podeljenih podpor in sredstev. Vlada upa, da bodo agrarci s temi koncesijami zadovoljni in da bodo pooblastilni zakon sprejeli.

o Ogrska banka za Bosno in Hercegovino. Vlada je dosegla v debati o Šusteršičevem nujnem predlogu o agr. banki za Bosno in Hercegovino prav mršavo večino — in je zmagala. — Nemci so vsled tega skoro iz sebe samega veselja ter pravijo, da je vsa ta debata bila nepotrebna, da je služila samo za reklamo slovanski opoziciji, katera se je pa sedaj lahko prepričala, da ne bode nič opravila proti vladi in da bode tudi državni proračun redno rešen s pomočjo nemško-poljske večine. Ob tej priliki sipljejo kavalirski klerikalni in „svobodni“ Nemci sumničenja na levo in desno in še prav posebno na dr. Kramarja, ki se je povrnil iz Petrograda ter v tej zanimivi debati tudi spregovoril. Debata je trajala dva dni in bomo o njej pozneje poročali. Sprejet je bil nemško-poljski kompromisni predlog, ki se glasi: Poslanska zbornica izraža svojo voljo, da naj se vrši v bodoče v Bosni in Hercegovini odkupovanje kmetov in njih bremen fevdalnopravnega značaja izključljivo le s pomočjo državnega zavoda in z uporabo javnega kredita. Vlada se najnujneje poziva, naj se z vso odločnostjo za to zavzame, da bode sprejeta v načrt ustave za Bosno in Hercegovino izrečna določba, katera ustanavlja, da bode, začevši od trenutka, ko bode stopila v veljavo deželna ustava, odkupovanje kmetijskih zemljišč smatrano kot javna stvar, da se bode izvrševalo samo z uporabo deželnih sredstev, da bode izvrševanje poverjeno izključljivo le deželnim organom ter da bodo vsa privatna podjetja izključena ter da bodo v tem trenutku ugasnile vse pravice in vsi privilegiji, podeljena privatnim podjetjem z obzirom na odkupovanje kmetov, ne da bi imela za to kako pravico do kakoršnihkoli privilegij. V vsakem slučaju se vladi izrečno nalaga, naj skrbi za to, da bode že prvemu bosanskemu deželnemu zboru predložen podoben zakonski načrt.

Za ta zakonski predlog je vlada dobila, kakor rečeno, prav medlo večino. Opozicija pa ima vsaj to zadoščenje, da se je o celem vprašanju zopet enkrat resno govorilo in sprejela vsaj ta kompromisna resolucija, do katere bi sicer ne bilo prišlo.

o Ogrska kriza. Položaj je še vedno jednak. Wekerle je cesarju predlagal, naj pokliče tudi Kossutha in Andrasya v avdienco. Poskušali bodo vstvariti novo stranko z novim programom ter tako v sporazumljenju s sedanjo koalicijo rešiti krizo.

o Rusija. „Daily News“ poročajo, da je dobil Peter Kropotkin poročilo o grozodejstvih in smrtnih obsodbah za časa Stolipinove vlade na Ruskem. Smrtne obsodbe brez pravde se čedalje bolj množe, nad 74 tisoč ljudi je bilo preganih v Sibirijo samo vsled navadne ovadbe. Ječe so prenapolnjene in umrljivost neizmerno velika.

Dnevna kronika.

o „Slovansky Turista“ je naslov novemu planinskemu časopisu, ki je pričel izhajati v Pragi.

o Bonbone je monopoliral v Ameriki Rockefellerjev trust.

o Rosegger društvu za nemško vzgojo. V Weimaru je imelo društvo za nemško vzgojo svoj 6. zbor. Predsednik Kulk je otvoril zborovanje in prečital sledeče pismo od Petra Roseggerja: „... Vedno in vedno moram povdarjati, kake neizmerne važnosti bi bila temeljita preosnova našega šolstva in da bi morali napraviti iz humanističnih šol človekoljubne šole, če ne čemo, da bi zelena veja življenja v prašni puščavi sivih teorij popolnoma usahnila. Sedaj se bavim z zelo važno šolsko zadevo za avstrijske Nemce. Nisem več radikalno nacionalen v sedajnem političnem smislu; pa pri nas moramo ohraniti domovini nemško kulturo z njenimi najsvetejšimi srčnimi in duševnimi zakladi. Najboljše sredstvo za to pa so nemške šole na naši nemški jezikovni meji. Dobre šole naj ne razdvajajo narodov temveč naj je zblížujejo. Zaradi tega spadajo na mejo. Naše nemške obmejne šole naj ne bodo nobeni kljubovalni gradovi, naj ne sežejo niti za korak čez naše področje. Če se hoče sosed pri nas učiti, naj bo dobrodošel, kakor se tudi mi lahko mnogo učimo od drugih narodov.“ Pismo se potem bavi z načrtom Petra Roseggerja spraviti skupaj 2 milijona za obmejne šole in konča: „Take obmejne šole bi bile pripravne kot pionirji za preosnovo šolstva; torej pomagajmo si vzajemno kolikor si moremo in posvetimo celo naše srce in vso našo moč tej važni stvari.“ — Torej ne raznarodovalnic, temveč narodnih šol! Toda ostal bo to glas vpijočega v puščavi.

o Velikanska stavka na vidiku. Iz Glazgova se poroča, da vsled mezdnih preprirov med lastniki škotskih premogovnikov in delavci vlada taka napestost, da se je bati vsak čas izbruha stavke. Stavkalo bi 150.000 rudarjev.

o 600 čeških filozofov brez službe. Iz Prage se poroča, da je 600 filozofov, ki so absolvirali češko visoko šolo v Pragi, brez službe.

o Umrl je v zdravilišču Baden-Baden na želodčni in črevesni bolezni Teodor Barth, biv. poslanec v nemšk. drž. zboru in znan pisatelj; izdajal je pred leti tednik „Die Nation“ in napisal več gospodarsko-političnih knjig in spisov. Zadnji čas se je, nezadovoljen s politiko Bülowa, umaknil iz političnega življenja.

o Cesar podedoval 100 K. V Sedmdu umrli proš Oltvany je volil cesarju Francu Jožefu 5 dvajsetkronskih zlatov. Dne 8. t. m. je pred segedinskim notarjem zapuščinska razprava, h kateri je tudi cesar kot dedič povabljen. Notar v povabilu resno opozarja cesarja na to, da v slučaju, če ne bi prišel k razpravi, izgubi 100 K.

o Odnosaji med Srbijo in Bolgarsko. „Varnenski trgovski vestnik“ je objavil te dni članek pod naslovom „Složna borba proti zlu“, v katerem govori o odnosajih med Srbijo in Bolgarijo sledeče: Bolgarija mora jasno in glasno izjaviti, da je solidarna s Srbijo in da hoče na udarec, katerega hoče Avstrija zadati srbski trgovini, odgovoriti z udarcem ter ukreniti ravno iste ostre določbe proti avstrijski trgovini. Življenski interesi Bolgarije zahtevajo, da smatra srbsko vprašanje za svoje. Slaba Srbija pred vrati Bolgarije je prosjak, kateri bode ukradel, ako se mu na prošnjo ne da. Močna Srbija je pa močan zid pred našimi vrati, ob katerem si razbije Nemec črepinjo. Gospodarska moč Srbije je ovira Teutoncem na potu k nam; slaba Srbija je mrtvec, katerega lahko Teutonec preskoči, da nas zgrabi z železnimi rokami. Naj naši politiki iščejo način sprave... Mi samo izjavljamo, da, ako zatvori Avstrija svoje meje srbskemu izvozu, zatvorimo tudi mi svoje avstrijskemu. Mi spominjamo na to ob pravem času, da se misli lahko na izvoz srbskih produktov preko Varne in Burgasa. Srbija bode gotovo hvaležno sprejela našo roko v pomoč. Potem pa se bomo složno borili in branili svojo gospodarsko neodvisnost in čuvali Balkan za balkanske narode.

a Silajno zborovanje češke mladine. O binkoštnih praznikih je klicala češka agrarna (kmetska) stranka v Prago svojo mladino, svoj kmetski naraščaj. Zbralo se je nad 10.000 zborovalcev. Razpravljalo se je o izpopolnitvi in o bodočih ciljnih strankine mladinske organizacije. „Organizacija češkega agrarnega naraščaja“ šteje danes 92 okrajnih zvez z 21.400 članov, od teh 40% deklic.

a Kooperacija hrvatskih strank v Dalmaciji. Vse hrvatske stranke so si ustvarile skupni odbor v svrhu kooperacije. V ta skupni odbor je poslala hrvatska stranka dr. V. Mihaljevića, hrv. napredna stranka dr. Jos. Smolako in dr. J. Tartaglia, samostojna organizacija hrvatske stranke pa dr. Čingrijo in J. F. Lupisa.

o Napredni češki kmečki mladenci, naraščaj češke agrarne stranke, so imeli binkoštno praznike svoj manifestacijski in poučni shod v Pragi. S to organizacijo, ki bi naj postala vzor bodoči organizaciji naprednih kmečkih mladencev na Sp. Štajerskem, se bomo še posebej ukvarjali.

o Razmere v avstr. Šleziji. — V avstr. Šleziji je Nemcev 45%, Poljakov 33% in Čehov 22%. Navzlic temu imajo Nemci vso moč v deželi v rokah: v deželni zboru so 3 češki, 3 poljski in 25 nemških poslancev. Poljaki se bratijo vrh tega v Šleziji z Nemci proti Čehom, dočim se Čehi proti njim nikoli ne bratijo z Nemci, vkljub temu, da je poljski šovinizem na Tešinskem neznošen in — slep. „Venkov“ poroča o poljski narodni zavednosti na Tešinskem sledeče: „Minister-rojak Dulemba ima svojega sina na nemški gimnaziji v Bilsku, poljski vodje v ostravsko-karvinski okolici so najtesneje združeni z Nemci: poljski zdravnik dr. Seidl je v nemški zdravniški zbornici, poljski župniki uradujejo nemški, poljske šole mnogokrat izdajajo nemška spričevala, v Škočovem se izdaja poljsko pisani „Slazak“, ki je pa

nemškutarski; glavni podporniki so mu učitelji in duhovniki. Manjka samo še oficijelen proglas s poljske strani, da se imajo Poljaki ponemčiti!“ — Eto sadov politike poljske delegacije v državnem zboru, ki je zmiraj simpatizirala s centralistično-nemško vlado na Dunaju!

o Klerikalno združništvo na Slovenskem. Klerikalna zadruga zveza v Ljubljani je štela koncem leta 1908 516 zadrug; ako odštejemo zadruge, ki se priklapijo novoustanovljeni isterski zvezi in zadruge v Dalmaciji, utegne biti klerikalnih zadrug na Slovenskem, ki so včlanjene pri tej zvezi, kakih 380, morda več, morda manj. Med temi je l. 1908 ustanovljenih na Kranjskem 40, na Štajerskem 31, večinoma same rajfajznovke. Odstopilo je l. 1908 17 zadrug, deloma radi likvidacije, deloma vsled prestopa k „Zvezi slov. zadrug“. Denarni promet je znašal lani 93 mil. kron, čisti dobiček 41 tisoč kron. — Klerikalna zadruga zveza na Goriškem je štela lani 58 zadrug. — Tem nasproti stoji na Slovenskem okrog 270 neklerikalnih zadrug, katere pa po svojem premoženju, denarnem prometu in solidnosti poslovanja daleč presegajo klerikalne. S to stvarjo se bomo še bavili.

Štajerske novice.

v Narodnjaki, spominjajte se narodne založbe. Naše časopisje je najvažnejši steber naprednega in narodnoga gibanja. Samo štajerski župniki so ob preteklih volitvah vplačali za klerikalni politični sklad 20.000 kron. Narodnjaki, koliko ste pa storili Vi za naše časopisje?

o Iz Laškga trga, dne 3. junija: Danes se je vršila volitev iz veleposestva za okrajni zastop v Laškem trgu na Štajerskem. Slovenci so se te volitve prvokrat udeležili. Nemškutari so zmagali z enim glasom večine ker je eden slovenski volilec izostal in je ena volilka, Slovenka iz Trbovelj, ki se čuti kot krčmarica odvisno od družbe, dala pooblastilo nasprotni stranki. Seveda ste volili proti Slovencem Južna železnica in trboveljska premogokopna družba. Gotovo žalostna, menda tudi zadnja zmaga. — Živel! zavedni slovenski volilci!

v Volitve v laški okrajni zastop. Včeraj so bili v skupini veleposestva izvoljeni sledeči gg.: Rajmund Teutschert, Rudolf Uhlich, Franc Wieltchnigg, Fric Alberti, Anton Plenk, Karol Kitzer, Jožef Wouk, Karol Valentinitich, vsi Nemci.

v Iz Rajhenburga. Našega kaplana Tratnika, je izvolitev dr. Vek. Kukovca v slovenskih trgih silno pabila. Kar sapo mu je zaprl tako, da je zamogel še le včeraj poslati v mariborsko „Stražo“ nekaj klobasarij, na katere pa ni vredno reagirati. Triumfira včeraj, da je pridobil Rajhenburg klerikalno večino in sicer zelo znatno namreč 5 glasov. G. kaplan brez mature, jaz vam pa nekaj drugega povem: dovolj žalostno in zelo slabo spričevalo je za dr. Medveda, da si je v svoji rojstni fari, kjer je celo sam osebno za sebe od volilca do volilca agitiral, priboril le skromno večino. To je torej nezaupnica za njega, ki so mu jo izrekli njegovi lastni rojaki. Kako pa so sicer prišli klerikalci do večine? S pomočjo nemškutarskih glasov! Da celo šudmarkovci so gavolili. „Narodni“ dr. Medved sme biti res na svoje volilce ponosen. Pa kaj zato, če so ga nemškutari volili, vsaj se gre za dobro stvar, tako se je izvolil izraziti sam g. kaplan Gaberc. Klerikalci in nemškutari so se kot en mož udeležili volitev, med tem, ko je naših veliko izostalo ker so bili po opravih zadržani, ne-

kateri bolani itd. lahko pa z mirno vestjo rečemo, da bi vseh 11 volilcev, ki se volitev deloma niso mogli in deloma ne hoteli vdeležiti, volilo z nami. Kje je potem torej tista „velika“ klerikalna večina? Kaplan v Rajhenburgu še dolgo ne bodo gospodarili z nami domačiji. Kdor živi od bere, torej berarije v boljši obliki, ne spada v krog samostojnih gospodarjev.

v Iz Podsrede. Deželnozborske volitve so sicer končane, a naš župnik g. Matija Vavpotič se še vendar ne more umiriti. Na binkoštno nedeljo je raz lece doli povedal izid volitve in da je kmečka zveza zmagala, a na kak način, je seveda zamolčal. Potem je rohnal na „brezverne“ tržane in njim, namreč naprednjakom, v prihodnje spoved odrek. Nadalje je tudi naznanil, da ne pojde na Pohorje, temveč da še na sedanjem mestu ostane. Pri pridigi na binkoštni pondeljek je pa one ožigosal, kateri se radi vsake malenkosti tožijo. Ves ta „guč“, ljubi Matija, je bila velika bedarija. Izid volitve je že bil vendar vsakomur, nedvomno tudi župnikovim analfabetom znan. Glede spovedi narodnjakov mu pa bodi povedano, da je on že prej po gori navedenem receptu deloval. Saj je še župnikova lastna, več tednov bolana mati baje neprevidevala umrla. Z ozirom na Pohorje, si je pa g. Matija kakor mi, že zdavnaj na jasnem. Vsak poskus tje priti bi mu izpodletel, kajti on je tamkaj predobro poznan. Kar se pa slednjič tožb tiče, navedemo izrek: Cesar polno je srce... Kdo še je pa več tožb imel in zgubil kakor naš g. župnik? Ali ne?

v Petrovski „katoliki“. Našim ljubim zvezarjem beseda „klerikalci“ nič kaj prav ni povolji. V najnovejšem času so se dali prekrstiti v „katolike“. Najprvo so izdali to parolo v Petrovčah. Zelo smo radovedni, kako se kaj počuti najnovejši uskok Friedrich med temi „katoliki“?

Za jesenske počitnice na ljudskih šolah se oglašja „Slov. Gosp.“. Na koncu tozadavnega članka piše doslovno: „Slovenske (to je klerikalne) deželnozborske poslance pa pozivljamo, naj nam pomagajo v Gradcu! Če nam izposlušajo že za to leto jesenske ljudskošolske počitnice, pa bomo verovali v nje!“ Stvar si je treba za vse slučaje zapomniti.

o Krilate besede „poslanca“ J. Vrečka. „Slov. Gosp.“ poroča, da se je izrazil g. deželni „poslanec“ Jakob Vrečko na političnem shodu pri Sv. Križu poleg Slatine: „Če bomo vsi slovenski kmetje združeni v „kmečki zvezi“, bo to mogočna vrva, katere ne more streti noben sovražnik.“ — Saprment, slovenski Spodnještajerci imamo duhovite deželne poslance!

o S tožbami, katere so vložili klerikalci proti našim listom, se sedaj postavlja „Slov. Gosp.“. Slaba zabava — katero si tudi mi lahko privoščimo.

v En milijon kron je izdala „Südmark“ tekom 20 let v slovenskih deželah za ponemčevalne namene. Ako pregledamo uspehe, lahko mirno rečemo da so razmeroma zelo, zelo majhni. Ako računamo z neprestano napredujočo probujo našega ljudstva, se nam ni treba bati za obstanek — navzlic „Südmarkinim“ milijonom.

v Dr. Zanggerjevo pismo. Iz več strani se nas vprašuje, zakaj še nismo objavili dr. Zanggerjevega pisma, kako mora priča pred sodnijo govoriti. Odgovarjamo, da je pismo zelo zanimivo, toda mi se držimo načela: Vsaka stvar ob svojem času. Pravi čas še pa pride.

v Celjska podružnica „Glasbene Matic“ v Ljubljani priredi v nedeljo 6. junija 1909 v veliki dvorani Narodnega doma koncert pod vodstvom g.

Ad. Feixa s sledečim sporedom: 1. Bizet: Fantazija iz opere „Carmen“, svira šolski orkester. 2. Dev: Koroške narodne pesmi za mešan zbor: a) „Tička je zaprta bva“ (Podrož), b) „Kam pa povandraš ti bandrček moj“ (Bistrica). Poje šolski zbor. 3. Beriot: „Andante C DUR“ za gosli in harmonij, svira 20 goslarjev šolskega orkestra. 4. a) Grieg: „Le matin iz sujite Per Gynt“, za 1 glasovir, igra gđc. Dora Bergman. c) Feix: „Slovenski plesi“, za 1 glasovir, igra gđc. Melanija Sernec. 5. Koroške narodne pesmi za možki zbor: a) „Sem biv včera na semenje“ (Brdo), b) „Jes sem en burn baur“ (Podrož), c) „Pa že solnčice sije“ (Brdo). Poje šolski zbor. 6. Feix: „Jesenska cvetlica“ (norveška melodija), za kvartet na svirala, svira šolski orkester. 7. Wagner: „Kaisermarsch“ (cesarska koračnica), za dva glasovira, igrajo osmeroročno gđc. Marta Hrašovec, Olga Gradišnik, Jožica Gregorin in Anka Vrečer. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 6. uri zv. Vstopnina: Sedeži v parterju I.—II. vrste po 2/40 K; od III.—VII. po 1/60 K; od VIII. vrste naprej po 1 K. Sedeži na galeriji po 1 K. Sedeži v loži po 2 K. Stojišča po 60 v.; dijaki, vojaki in otroci po 30 vin. — Učenci „Glasbene šole“ so vstopnine prosti.

v Telovadno društvo „Celjski Sokol“ priredi v nedeljo dne 6. tm. pešizlet v Šmartno v Rožno dolino. Zbirališče bo v Sokolskem domu v Gaberju, odkoder se vrši odhod ob pol dveh popoldne. Izleta se udeleži tudi telovadno društvo „Žalski Sokol“ in je zato nujno želeti, da se istega udeležijo bratje telovadci v kolikor mogoče obilnem številu. Obleka promenadna. Vditijski zbor.

„Celjsko pevsko društvo“ je imelo včeraj svoj občni zbor. Novi odbor je sestavljen sledeče: predsednik g. Rafko Salmič, podpredsednik g. A. Mirnik, tajnik g. Miloš Stibler, blagajnik g. Peternel, odbornika gg. M. Meglič in prof. A. Jošt. Namestniki so gg. J. Lešničar, J. Žagar in A. Kunej, pregledovalci računov gg. J. Smertnik in J. Prekoršek. Obširno poročilo glej med dopisi.

v Luntin mrk se je dal nocoj jako lepo opazovati. Začel se je po 3/4 1, popolni mrk je nastal ob 2³, konec popolnega mrka je bil po 3. uri konec mrka sploh še le po 4. uri.

v Občinski odbor celjske okolice opozarjamo na slabo cesto od Pečovnika proti Zagradu in Hudčevemu grabnu. Bi je li ne kazalo vsaj vtoliko popraviti, da bi se zasipale jame in bi se cesta izenačila?

v Izjava. Ker širijo gotovi ljudje vesti, da je podpisani pri zadnjih deželnozborskih volitvah strankarsko agitiral in popisoval glasovnice, izjavljam, da to ni resnično. Podlo in neznačajno je hoteti koga oškodovati s takimi neutemeljenimi govoricami. A. Dobnik stud. iur. v Braslovšah.

v Likar „Florjan“. ljubljanski fabrikat, ima nemškutarske potnike. Pred nekaj dnevi se je mudil eden v Zidanem mostu v narodni Juvancičevi gostilni, a je vkljub temu, da je bil med samimi slovenskimi gosti, zahteval oz. naročeval vse v nemškem jeziku. Kje je tista tolikrat omenjena ljubljanska narodna zavednost?

Obstrelil se je domobranec Kumrič, doma v Sp. Hočah. Kroglja mu je šla pod srcem skozi telo. Prepeljali so ga v bolnišnico; malo upanja je, da bi okrevail.

v Iz Trbovelj. „Narodni Dnevnik“ je poročal, da imajo Trbovlje vodovod in je stem preskrbljena dobra in zdrava pitna voda. To je res, da je lep vodovod končan že pred mesecem, ali o vodi ne moremo reči, da je pitna, ker grozovito smrdi po katranu. Kakor pra-

vijo izvedenci, vode še leto dni ne bomo mogli uživati zaradi smrdečih cevij — posebno, ker se voda čez noč zapira, baje iz strahu, da bi je ne zmanjkalo. Kdo je smradu kriv? Eden, ki bi res rad dobro vodo pil.

v Iz Trbovelj. Naša vrla ženska podružnica sv. Cirila in Metoda ima v podružnici zbranih 90 članic, ki so letos poslale same udnine 180 K brez izdatne podpornine iz nabiralnikov. Na občnem zboru 27. majnika je bilo izvoljeno sledeče načelstvo: Predsednica: gospa Ana Dimnik; podpredsednica: gospa Jos. Šentjurec; tajnica: gđc. Ruska Frankovič; namestnik: g. Anton Kuhar; blagajničarka: gospa Zlata Kuhar; namestnica: gđc. Rezi Pust; odbornice: gđc. Cimperšek, Vodušek, Arzenšek, Wessner, Volker in Počivavšek ter gospe Les in Bajda. Podružnica je sklenila prirediti na predvečer goda blagovestnikov sv. Cirila in Metoda t. j. v nedeljo 4. julija kresni večer na Piškovcu, kjer se bodo prodajala v korist glavni družbi različna okrepčila. Ta sklep bi bil posnemanja vreden za vse podružnice sv. Cirila in Metoda po širnem slovenskem svetu. Ako bi imela vsaka podružnica vsaj 20 K čistega dobička bi se nabrala tako lepa svota za družbo. Najboljša šola v tej zadevi so nam naši sovražniki. Torej, dne 4. julija večer je kresni večer vseh podružnic, kjer se razlega slovenska pesem.

v Klerikalna doslednost. Dr. Verstovšek je govoril pred nekaj leti na glavni skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Jurju na j. ž. Grajal je, da se narodni kapital ne rabi za rešitev slovenske dece okoli Maribora iz žrela ponemčujočih šol in zakaj se zidajo rajši nepotrebne društvene palače narodni domi v Celju, Mariboru itd. Zadnjo nedeljo je pa isti dr. Verstovšek v Št. Jakóbu na Koroškem govoril ravno nasprotno. Šel je tako daleč, da je priporočal, da se v vsaki fari poleg župnišča seziđa društveni dom krščanske socialne zveze.

v Najneumnejši list na Štajerskem, graški „Tagbl.“ piše v današnjem poročilu iz parlamenta: „Utiš Kramarjevega in Daszynskijevega govora je ta, da ju ni treba smatrati za resne ljudi...“ Pač pa Malika, Marckhla, Wastiana in druge vsenemške kričalice ter ignorante!

v V pokoj je stopil v Mariboru sodnik g. Ivan Petrovič.

v Občni zbor zveze kmet. zadrug v Gradcu se vrši v četrtek, dne 17. junija ob 11. uri dop. v deželnem dvoru v Gradcu.

v O velikem navalu prošenj za sprejem v kadetnice poročajo listi. Deloma je ustvaril spor s Srbijo razpoloženje za armado, deloma pa mičejo tudi zboljšane razmere v častniškem stanu. Vojaški krogi pričakujejo, da bo sedaj mogoče bolj rigorozno postopati pri sprejemu gojencev in odbirati le najboljši material.

v Iz Ivanjkove pri Ljutomeru. Vinske trte se letos posebno lepo razvijajo in se je izvanredno veliko grozdja nastavilo. V slučaju, da bomo v bližajoči se dobi cveta imeli ugodno vreme, nadjamo se lahko letos prav obile trgatve. Mraz je škodoval le nekoliko po posebno nizkih legah. Lanskega letnika je še po kletih in se dobi vino izvrstne kvalitete po tukajšnjih vinogradih po 40 K in naprej hl. Kmetijska podružnica Ivanjkovci.

v Narodnost „slovenske“ duhovščine se je jasno pokazala v preteklih volitvah. V mestnih skupinah so se vzdržali volitve, čeprav se jim je dalo na voljo, da naj volijo slovenskega klerikalca, ali pa naj oddajo prazne glasovnice, da se preštejejo slov. glasovi. Da, nekateri duhovniki in mnogi „ji-

hovi pristaši so celo volili nemško nacionalne kandidate! Ko je bila ožja volitev med soc. demokratom Horvatekom in nemškim nacionalcem Kralom, so se mnogi duhovniki (imenana na razpolago) izražali, da žele in prosijo Boga, naj bi zmagal Kral. Torej rajši strupenega narodnega sovraga, raje prijatelja losvonromovcev, nego v narodnem oziru kolikor toliko nam pravičnega soc. demokrata, pa nemškonačionalni in slovensko klerikalni bratci že vejo zakaj se podpirajo. Gre se za hero, in za to izdajo klerikalci tudi — narodnost.

v Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal „Klub naprednih akademikov“ v Celju zaboj knjig, rabljenih znamk, štanjola in starega denarja. Nепrestano na braniku za slovenstvo stoječim tem akademikom: iskrena zahvala!

Kranjske novice.

a Krivičnost c. kr. finančne prokuratorature v Ljubljani v jezikovnem oziru je občeznana. Slovenske stranke dobivajo na slovenske vloge nemške rešitve, tudi če izrecno prosijo, naj se jim izdajo v slovenščini. Sedaj se je zopet zgodil nov slučaj. Dne 23. maja je vložila kranjska finančna prokuratora tožbo proti Josipu Hkavcu radi motenja posesti v blaženi nemščini. Toženec si je moral poiskati tolmača, ki mu je razložil tožbo in sodno povabilo. Pa tudi pri obravnavi je razpravljaj zastopnik finančne prokuratorature jedino le v nemškem jeziku vkljub odločnemu protestu toženčevega zastopnika. In to jezikovno prakso kranjske finančne prokuratorature je hvalil finančni minister! Hkavc in „Zveza slov. odvetnikov v Ljubljani“ sta vložila zaradi tega slučaja nadzorstveno pritožbo.

v Predavanje in shod I. slov. društva perotničarjev v Ljubljani se vršita dne 5. junija v „Mestnem domu“ v Ljubljani ob 8. uri zvečer ter 6. junija zjutraj ob pol 10. uri v hotelu „Ilirija“ v Ljubljani, na kar se vse maloživinorejce in zanimance za malo živinorejo ponovno opozarja. V prosephek prekoristnega društva je želeti in pričakovati obilne udeležbe.

a Prizivna komisija za osebno dohodarino je pričela poslovati dne 2. junija. Novo je, da poročevalci poročajo v slovenskem jeziku.

a Predavanje o časopisju. Z. T. O. je sklenila dati vsem mladeniškim odsekom Orla navodilo, da prirede sedaj skozi celo poletje predavanja o dobrem in slabem časopisju. Čuki bodo dokazovali svojim bravcem, da je klerikalno časopisje dobro, neklerikalno pa slabo.

a Ljubljanski škof Jeglič namerava obiskati ameriške slovenske naselbine, tako poročajo ameriški slov. časniki. Žalibog ne ostane tam, temveč pride nazaj.

a Poskušen umor v Novem mestu. Lekarniški hlapec Starc je imel razmerje z omoženo Mihelčič. Ko mu je povedala, da bo treba botrov iskati, je izjavil, da ga to nič ne skrbi in da noče o nji nič več slišati. Vendar je še lazil za njo. Ker pa ga zdaj ona ni več marala, je 31. maja, ko je prej popival z njenim možem v kavarni, prišel k Mihelčički na dom, ustrelil dvakrat na spečo ter na to šel mirno domov. Mihelčič je bila obakrat zadeta, dočim je ostala deklica, ki je spala zraven nje, nepoškodovana.

a Ustrelil se je v Ljubljani pred vežnimi vrati vračaje se v jutro ob 3. uri iz kavarne trgovski pomočnik V. Lesković radi nesrečne ljubezni v trenutku, ko je njegov tovariš odklepal vrata.

Primorske novice.

v Puljski „Omnibus“ preneha začasno izhajati. Ko bodo okolnosti dopuščale, bo zopet začel izhajati v dosedanjem obsegu.

v V Trstu je v torek zvečer neka neznana ženska sunila z bodalom v desno stegno 8 letnega dečka, ki je šel po ulici Instituto s svojo materjo. Na to je urno zbežala, da je niso mogli dobiti.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Državni zbor.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. Nar. Dn.) Pri nadaljevanju razprave o nujnem predlogu dr. Šusteršiča radi madžarske agrarne banke za Bosno in Hercegovino izvaja posl. Šramek, da mnogo previsoko ceni češki narod, da bi ga pustil, da utone v ruskem morju. Avstro-ogrska monarhija ima dovolj življenjske moči, da se ne bo ponižala v vazalno državo nobeni drugi državi. Na to je bila glavna debata zaključena. Za glavnega govornika je bil izvoljen posl. Krek, za protigovornika pa posl. Bielohlawek. Bielohlawek izjavlja, da se kršč. socialci brezobzirno borijo proti skupnemu fin. ministru bar. Burianu, ki je vsega tega kriv, in da so za to, da se onemogoči odušaka madžarska banka. Ne dajo se izrabit v to, da bi vrgli ministerstvo Bienenrth, ki je pokazalo toliko nepopustljivosti nasproti Madžarom in posebno, ker bi imela avstrijska min. kriza v tem trenutku zelo slabe posledice.

Nujni predlog dr. Šusteršiča sprejet.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. „N. D.“) Poslanska zbornica je soglasno priznala nujnost predloga dr. Šusteršiča in odklonila nujni predlog posl. Kaline z 211 glasovi proti 194.

Načrt davka na dedščine.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. „N. Nn.“) Fin. min. Bilinjski je predložil poslanski zbornici zak. načrt o davku na dedščine in darila.

Predloga o hišnonajemnin-skem davku v Trstu sprejeta.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. „N. Dn.“) Davčni odsek je danes predpoldan sprejel vladno zakonsko predlogo o hišnonajemninskem davku za mesto Trst nespremenjeno. Poročal je poslanec dr. Ploj.

Politični položaj.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. N. Dn.) Današnjemu glasovanju o nujnem predlogu dr. Šusteršiča kršč. soc. krogi ne pripisujejo tolike važnosti, kolikor mu skušajo pripisovati Mladočehi. Radikalni elementi v Slovanski jednoti hočejo odločitev, ali se sprejme predlog posl. Šusteršiča ali pa kompromisni predlog posl. Redlicha priostriti v kabineto vprašanje in raznašajo vesti, da je min. preds. izjavil, da poda ostavko, če dobi Šusteršičev predlog tudi meritorno večino. Vendar pa Bienenrth ni podal te izjave, ker ni vzroka za to. Jugoslovani so z dosedanjo debato zelo zadovoljni, ker se cela zbornica v tem vprašanju z njimi strinja in izjavljajo, da ne zasledujejo v tem nikakih političnih namenov. Tudi kršč. socialci menijo, da tudi, če kompromisni predlog dr. Redlicha ne dobi večine, ni nobenega povoda, da bi bar. Bienenrth podal demisijo.

Ogrska ministerska kriza.

o Budimpešta, 4. junija. (Brz. N. D.) Predsednik posl. zbornice Justh je iz-

javil, da se ne more udeležiti zborovanj, ki se vrše prih. nedeljo za samostojno madžarsko banko. Ravno tako je odklonil povabilo tudi trgovinski minister Kossuth.

o Budimpešta, 4. junija. (Brz. N. D.) Vesti nekaterih časnikov, da se je ministerstva polotila utrujenost, so začeli prinašati tudi resnejši listi. — „Pesti Hirap“ piše, da je grof Andrássy v zadnjem min. svetu odločno izjavil, da bo pri svojem posetu na Dunaju prosil, pa se ga definitivno odpusti. Tudi Wekerle bo prosil, da se ga odpusti. V političnih krogih vlada mnenje, da se Wekerle potem popolnoma odtegne politiki.

o Budimpešta, 4. jun. (Brz. N. D.) „Pester Lloyd“, ki je navadno zelo dobro poučen o intencijah Wekerlovih, piše, da bi bilo zelo dobro zmanjšati upe, ki se stavijo na Wekerlov poset na Dunaju. Ne bo predlagal nič novega, kakor svoj stari gospodarski in vojaški program s to omejitvijo, da ne more več obljubiti, da se bo zanj zavzemal tudi trgovin. min. Kossuth.

Brošura „1912“.

a Rim, 4. junija. (Brz. „Nar. Dn.“) Tukaj je izšla brošura pod naslovom „1912“, ki jo je baje spisal nek državnik in prejšnji minister mornarice v popolnoma irridentičnem duhu. Vojska med Italijo in Avstrijo je baje neizogibna in leta 1912. bo Avstrija že tako močna, da bo prekašala Italijo na morju. Pride gotovo do spopada, kajti avstrijski prestolonaslednik baje želi, da se enkrat z Italijo obračuna. Nemčija bo takrat na strani Avstrije in ne bo povzela nobenega koraka za svojo zaveznico. Brošura energično zahteva, da Italija opusti svojo slabotno politiko in naj začne oboroževati. Zato je neobhodno potrebno, da se mornariški proračun zviša za 200 milijonov lir in razun tega še dovoli 1500 milijonov lir izrednega kredita za mornarico. Kajti če bi Italija podlegla, bi še morala plačati veliko večjo odškodnino. Listi pišejo o tej brošuri zelo rezervirano.

Turška deputacija pri cesarju.

o Dunaj, 4. junija. (Brz. Nar. D.) Danes predpoldan je prišla posebna turška deputacija z lastnoročnim pismom novega sultana na našega cesarja, da vzame na znanje, da je zasedel prestol novi sultan Mehmed V.

Bulgarski car na potu v Ischl.

a Zemun, 4. junija. (Brz. „Nar. Dn.“) Danes je došel sem bulgarski car Ferdinand, ki je na potu v Ischl. Ker potuje incognito, ni bilo nobenega sprejema. Zvečer se odpelje naprej.

Novo srbsko posojilo.

d Belgrad, 4. junija. (Brz. „Nar. Dn.“) Srbski poslanik v Parizu je svoji vladi naznanil, da je skupina kreditorjev, s katerimi se je pogajal, principijelno sklenila, da preskrbi Srbiji novo posojilo v znesku 110 milj. dinarjev.

Srečanje nemškega cesarja z ruskim carjem.

d Petrograd, 4. junija. (Brz. „N. Dn.“) „Lokalanzeiger“ ve poročati iz Petrograda, da so v političnih krogih pogovori o srečanju cesarja Viljema z carjem Nikolajem na dnevnem redu. Pristaši Izvoljskega in prijatelji angleške politike so nad tem zelo vznemoljeni. Vendar njih vrste se vidno krčijo. Nasproti temu pa zmiraj bolj prevladuje mnenje, da bi bilo dobro, če bi bili odnošaji Rusije z sosedno državo kolikor mogoče prijateljski. To bi Rusiji samo koristilo. Na to srečanje stavijo mnoge upe glede zunanje politike Rusije.

Slovanski zapiski.

a Vaclav Karhan, pisatelj in stotnik v pok., je umrl dne 30. maja v Kraljevih Vinogradih. Karhan je bil kot pisatelj in človek redka prikazen. Ne le v svojih člankih in brošurah, ampak z vsem svojim življenjem nas je učil ter nam kazal, kaj je to biti človek, zmeren, dober, presrčen in pošten človek, prihajajoč iz ljudstva in za ljudstvo živeč — kaj je to demokrat. Da, demokrat Karhan je bil z dušo in telesom vojak do zadnjega in dokler je še aktivno služil, so ga njegovi vojaki ljubili, ker ni nikdar in od nikogar več zahteval ko od samega sebe in ker so čutili, da jim ni poveljnik in predstojnik ampak sovojak. Ko je stopil v pokoj, se je ves posvetil poljedelstvu in buditeljski delavnosti med českim kmetiskim ljudstvom. Karhan je vedel, da treba človeka moralno in umstveno povzdigniti, utrditi mu značaj, vzbuditi v njem ljubezen do pametnega, plodnega dela, do napredka in odpor proti laži, lažljivosti, zvičajnosti, nepoštenosti, lenobi, potratnosti, s kratka proti moralni bedi. V svojih brošurah in člankih je pisal Karhan o goji svinj, o perutninstvu, o mlekarstvu, itd. Iz njegovih spisov diše najbolj čista in vroča ljubezen do naroda in zemlje, katere je bil sin iz živa želja dvigniti česko poljedelstvo na ono stopnjo, katero je to že doseglo v najnaprednejših deželah na svetu. Karhan je s svojimi spisi dokazal, kako treba pisati za ljudstvo ter da je mogoče pisati za preprosto ljudstvo in za razumnost h kratu. Njegove spise čita preprost kmetič in veleposestnik, neak in akademsko izobražen človek z enakim zanimanjem in pridom. Priporočamo našim gospodarskim pisateljem njegove spise v posnemanje. Sebi pa želimo, da bi se tudi med nami pojavil mož, ki bi bil pokojnemu Karhanu po srcu, razumu in značaju enak.

a Češki pesnik in vlada. J. S. Machar je prirejal v raznih moravskih mestih predavanja: „o antiki in krščanstvu, o odnosih českega človeka z Rimom“ itd. Na to predavanje ljubljene pesnika je prihajalo občinstvo od blizu in daleč kar v trumah. Med Macharjevimi poslušalci si videl profesorje, učitelje, odvetnike, meščane, delavce in še posebno dijaštvo in ženske. Klerikali so po svojih listih grmeli, sklicevali so protihode, kjer so mogli, so prepovedali, da bi se pesniku prepustila gledališka dvorana za predavanje, pa vse to ni pomagalo. Predavanja se vrste eno za drugim, število poslušalcev raste — in to je klerikalcem neznosno kajti Machar jim je s svojimi predavanji zadal na Moravskem večje in občutnejše rane, kakor kdo koli pred njim. Sedaj je prihitela „preganjanim“ klerikalcem vlada na pomoč. Najprej je izdal namestnik kot predsednik deželne šolske sveta okrožnice na vse češke srednje šole in učiteljske, s katero poziva ravnatelje naj svoje dijaštvo „branijo pred vplivi, ki bi bili na kvar npravno-verski odgoji“. Namestnik ne imenuje pesnika, pač pa omenja predavanja o antiki, krščanstvu itd. ter „pričakuje, da se bodo ravnatelji in učitelji ravnali strogo po teh migljajih“, t. j. da bodo dijakom prepovedali zahajati na Macharjeva predavanja. Za namestnikom je prisopihal tudi deželni šolski svet, ki je z vsemi proti enemu glasu sklenil, da se srednješolcem prepoveduje ndeleževati se Macharjevih predavanj. Klerikalizem bi bil torej sedaj, kar se „nežne“ mladine tiče, rešen. Toda gospodar, ta mladina, ki Macharja ne bo smela več poslušati, ga bode tem rajše čitala. Prepovedano sadje tembolj diši. In baš sedaj je izdal Frant. Radoušek v Přerovi na Moravskem Macharovo Čitanko, ki stane samo 1 K ter obsega najbolj karakteristične pesnikove spise. V malo dneh je morala iziti že druga izdaja. Tu pač ne pomagajo vse okrožnice, vsi sklepi dež. šolskih svetov, vse ovadbe katehetov in drugih v veri in morali močnih vzgojevalcev mladine; nevarnost, da se mladina otrese klerikalnega vpliva je prej ko slej jednako velika, da, sedaj še nekoliko večja. Blinder Eifer schadet nur!

Darujte za Narodni sklad!

Veleizdajski proces v Zagrebu.

64. dan razprave.
Dr. Budisavljević nadaljuje svoj govor. Trditev državnega pravdnika, da bo on s čitanjem nekih člankov dokazal, da obstoji neka zveza srbskih sokolskih društev, ne drži. Leta 1907 je bila v Pragi osnovana „Zveza slovanskih sokolov“, v kateri so tudi sokolska društva izven mej monarhije. V tej zvezi je tudi Fruškogorska župa. Čehi so hoteli, da bodo vsi srbski sokoli združeni z onimi v kraljevini, ali temu se je protivila Fruškogorska župa. Med to našo župo in belgrajskim „Dušanom Silnim“ so taki medsebojni odnosi, da je moramo res obžalovati. Urednik „Amer. Srbo-brana“ je neki Črnogorec Čeda Pavić, pijanec, o katerem se splošno misli, da je agent avstrijskega konzulata. „Amer. Srbo-bran“ v vsaki številki blati zagrebški „Srbo-bran“. V kaki zvezi je torej „Amer. Srbo-bran“ s zagrebškim „Srbo-branom“? Na koncu pravi, da državni pravdnik že čuti, da se njegova zgradba ruši, zato pa predlaga, naj se čitajo kakoršnisibodi članki. Ruši se njegova zgradba, ker je zidana na pesku.

Dr. Belobrk izvaja, da nikakor ni dobro, da se čitajo članki, v katerih se hvali svoboda in ustava kraljevine Srbije. Ljudje bi mogoče začeli razmišljati in primerjati srbsko svobodo in ustavo z našo. Kaže neko potrdilo iz Topuskega iz leta 1849. (Klic: Torej pred kraljem Petrom!), kjer se cirilica imenuje „srbsko pismo“.

Dr. Medaković pravi, da predlog državnega pravdnika kakor bi imel izpolniti praznino, ki je v obtožbi in ki se je pojavila v razpravi. Ima se dopolniti — Nastić.

Državni pravdnik Accurti replicira na izvajanja zagovornikov. Od njega predloženi članki že sami dokazujejo, da obstoji velesrbska veleizdajška akcija. S temi članki hoče potrditi izpovedbe Nastića, ki pridobiva s tem na verodostojnosti.

Dr. Hinković se divi virtuoznosti, s katero priporoča drž. pravdnik svoj predlog. Sedaj pravi, da so to samo pomožni dokazi in se iz tega ne sme sklepati na krivdo obtožencev. Ali so ti članki pomožni ali glavni dokazi je postranskega pomena, glavno je, da so dokazi za krivdo obtoženih. Usoda piscev teh člankov je torej mnogo bolj, nego usoda obtoženih. Ne razume, kako bi se mogla dela, katerih državni pravdnik ni označil kot kazniva (ker niso zaplenjena), uporabiti kot dokazi za kaznivost istih, ki teh člankov niti niso pisali. Državni pravdnik trdi, da posamezni pojavi ne pomenijo ničesar; ako torej ničlo prištemo ničli, dobimo zopet nič.

Dr. Nemec pravi, da se krivda njegovih klientov konstruira iz tega, ker je obtoženec Vilić šival srbske zastave in psu na rep stopil. Ali v kaki zvezi je to s pisavo „Amer. Srbo-brana“, ne more razumeti.

Dr. Lukinić je replika drž. pravdnika popolnoma uverila o neosnovanosti njegovega predloga. Zveze med onimi članki in krivdo obtoženih ni.

Dr. Popović izvaja, da se radi nazorov še vendar ne more nikogar preganjati. Hrvaški narod teži za zjednotenjem in svobodo. Kvaternik in A. Starčević sta to težnjo jasno izražala. Pa dokler človek ničesar ne podvzame za te svoje ideje, se ga vendar ne more kaznovati.

Dr. Medaković Kot predsednik srbske samostalne stranke, ki je tukaj obtožena, prevzame nase vso odgovornost za duh in pravec te stranke in se ne boji te odgovornosti tudi brez imunitete. Drž. pravdnik hoče, da se čitajo članki iz časa pred l. 1906., a pozablja, da je tega leta prišlo do tega, da je srbska samostalna stranka bila v položaju kot član koalicije, da stvarja vlado. Še pozneje je izšel članek v „W. Allg. Ztg.“, ki poziva srbsko samostalno stranko, naj tudi Srbijo pritrnejo v velikosrbsko propagando. Povrne se na včerajšnji medklic dr. Tuškana, ki je prišel iz patrijotičnega hrvaškega srca in kaže bojazen, da, če bi Srbi takrat sledili temu klicu,

bi sedeli danes Hrvati na zatožni klopi kot veleizdajniki.

Nadaljevanje razprave danes.

Narodni gospodar.

O razstavi kranjskih vin v Pragi se izražajo češki listi jako pohvalno. „Venkov“, glasilo češke agr. stranke pravi, da so bili presenečeni po „znameniti kvaliteti in nizkih cenah“ slovenskih vin, in poziva Čeha, naj podpirajo pri nakupu vin Slovence, ne pa Madžarov in Nemcev. „Če Slovenci“ pravi — „podpirajo izdatno našo veleobrt, našo sladkorno in pivovarsko industrijo, je naša dolžnost, da podpiramo zopet Slovence, ki so po večini mali kmetje in vinogradniki in ne morejo svojih izločnih vin, katerih imajo nadprodukcijo (Kranjsko s 1/2 milj. prebivalci pridelala skoro 400.000 hl vina, Češko pa komaj 8—10 tisoč hl), prodati doma in so prisiljeni izvažati vina v severne slovanske dežele.“

Tržne cene.

3. junija.

Kava v Hamburgu: Santos Good Average za september 32.50 za december 31'50, za marc 31'50, za maj 31'25. Tendence mirna.

Sladkor. Praga: surovi sladkor prompt K 24'25, nova kampanja K 22'90. Tendence mirna. — Vreme: megleno.

Budimpešta, 3. junija. Pšenica za oktober K 13'45, pšenica za april K 13'84, rž za oktober K 10'30, oves za oktober K 7'65, koruza za julij K 7'93, koruza za avgust K —, ogrščica za avgust K 14'40. Premet 30.000 met. stotov.

Budimpešta, 3. junija. Svinjad: ogrske stare, težke — do — vin., mlade, težke 143 do 145 vin., mlade, srednje 145 do 146 vin., mlade, lahke 145 do 146 vin.; zaloga 26.671 komadov.

Svinjska mast v Budimpešti: 158'—, namizna slanina 142'—.

Dunajska borza za kmetijske pridelke, 3. junija:

Pšenica bi se dobila za 10 do 15 vin. dražje, dočim so se zahteve za rž zvišale samo za 10 vin. Toda promet je bil neznaten. Za krmila je bila tendence zopet trdnejša, za koruzo in oves so se zahtevale za 5 vin. višje cene.

Izjava.

Podpisani sem v torek dne 18. maja t. l. pred kaplanijo razgrajal, zmerjal, vpil, pretil, rabil skrajno žaljivo in grozilne besede ter hudo žalil s tem č. g. Franca Sinko, kaplana. Ker sem ga javno žalil, prosim ga tudi javno odpuščanja. Priznati moram namreč, da tega nisem storil iz lastnega nagiba, ampak da sem bil k tako surovemu obnašanju nahujskan od gospodov, s katerimi sem isti dan popival. Zahvaljujem č. g. kaplana Sinko, da mi blagovoli v slučaju, da to objavim v Vašem listu, odpustiti ter odstopi od sodnijskega zasledovanja.

Šmarje pri Jelšah, dne 29. maja 1909.

282 1

Franjo Sket.

Službo

išče jurist s prvim izpitom, stenograf. — Nastop s 15. junijem ali 1. julijem. — Naslov v upravnistvu „Narodnega Dnevnika“. 59 3-2

Naročajte plačilne listke dr. sv. Cirila in Metoda.

Na prodaj!

Lepo posestvo z gostilno in mesarijo, okoli 8 oralov zemlje se po prav nizki ceni zavoljo starosti posestnika prodaja.

Natančneje se izve pod naslovom J. S. poste restante Ptuj.

203 1

Zahvala.

Za zelo točno in zadovoljivo rešitev kakor tudi hitro izplačitev škode po požaru izrekam

„Č. kr. priv. avstr. zavarovalni družbi „DUNAV“ na Dunaju“

in njeni krajevni zastopnici gospej Hermini Debelak v Šmarji pri Jelšah javno svojo najtoplejšo zahvalo.

Varta (trg Lemberg), meseca maja 1909.

Rich. Wagner m. p., Ivan Čeh m. p., priča. priča.

281 1

Neža Šket m. p.

Spreten in zanesljiv

akviziter

obenem potovalec za „Nar. Dnevnik“ in „Narodni List“ se proti primerni proviziji takoj sprejme. — Ponudbe je vposlati „Nar. založbi v Celju“.

Gospodična

zmožna obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi, želi premeniti službo kot blagajničarka ali prodajalka ali pa tudi v kontoar.

Ponudbe pod šifro „A. J.“ na upravnistvo „Nar. Dnevnika“. 278 3-2

„Narodna založba v Celju“

registrovana zadruga z omejeno zavezo

priporoča iz svoje zaloge:

„Knjižnica Narodne založbe v Celju“

I. zvezek.

Vsečina: Gogolj. Strašno maščevanje. Poslovenil J. A. Glonar. — Gogolj, Nos. Poslovenil Gregorij (106 strani).

Cena okusno broširanemu izvodu 80 v, po pošti 90 v.

Nadalje imamo še precej izvodov

„Kmetskega koledarja za l. 1909“

s celo vrsto izbornih gospodarskih člankov, katerega dajemo c. društvom, zavodom in knjižnicam po posebno znižanih cenah, knjižnicam tudi zastonj proti povrnitvi poštne.